

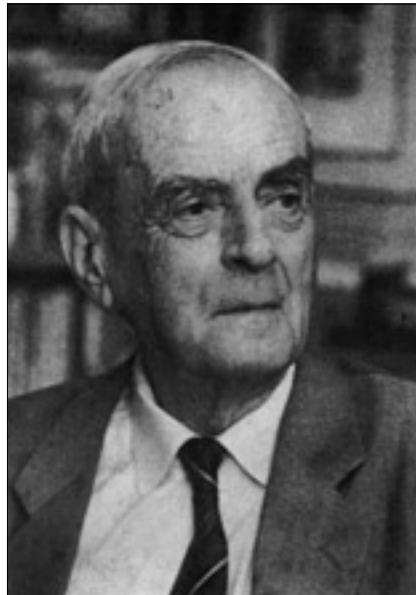
ТВОРЕЦЬ НОВОЇ ЕВОЛЮЦІЙНО-ГЕНЕТИЧНОЇ КОНЦЕПЦІЇ У БІОЛОГІЇ

З нагоди 100-річчя від дня народження академіка С.М. Гершензона

15 лютого 2006 року відбулася ювілейна сесія Загальних зборів Національної академії наук України, присвячена 100-річчю від дня народження видатного українського вченого-генетика та організатора науки академіка НАН України Сергія Михайловича Гершензона.

Зібрання відкрив президент НАН України академік НАН України *Б.Є. Патон*. Він наголосив на важливості новаторських наукових праць С.М. Гершензона у галузі генетики і молекулярної біології. Усі дослідження Сергія Михайловича були піонерськими й отримали світове визнання. Останніми роками молекулярна біологія і генетика розвиваються стрімкими темпами, тому цілком закономірно, що постать С.М. Гершензона не втрачає своєї значущості.

За більш як 60 років наукової діяльності вчений керував відділами в інститутах зоології, мікробіології і вірусології, молекулярної біології і генетики, фізіології рослин і генетики НАН України, був заступником директора Інституту мікробіології і вірусології

С.М. Гершензон (1906–1998)

НАН України, завідував кафедрою у Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка.

С.М. Гершензон був одним з організаторів Інституту молекулярної біології і генетики НАН України, який став потужною науковою школою підготовки висококваліфікованих біологів. За час своєї плідної діяльності ця знана далеко за межами України наукова установа зробила чільний внесок у розвиток фундаментальних досліджень у галузі молекулярної біології та генетики.

На відзначення непересічних заслуг дослідника перед наукою НАН України заснувала премію його імені за видатні досягнення в галузі генетики, молекулярної біології та біофізики.

Наукова діяльність Сергія Михайловича пов'язана з Академією наук України від 1937 р., коли він очолив відділ генетики Інституту зоології та біології АН УРСР. Праці С.М. Гершензона присвячені дослідженню природних популяцій дрозофіли, наїзника та хом'яків; вивченню гетерохроматинових ділянок хро-

мосом дрозифіли; мутагенної дії ДНК, синтетичних полінуклеотидів і вірусів; генетиці ентомопатогенних вірусів і з'ясуванню можливості передачі генетичної інформації від РНК до ДНК. Він створив профілактичну протихолерну живу вакцину шляхом отримання мутантного штаму холерного вібриона. Виявлені вченим у 1988 р. властивості екзогенних ДНК (деоксирибонуклеїнових кислот) спричиняти вибіркові мутації генів зареєстровані як відкриття з пріоритетом 1947 р. 1988 р. за цикл наукових праць «Дія нуклеїнових кислот і вірусів» С.М. Гершензон був удостоєний Державної премії УРСР у галузі науки і техніки. Це була його друга Державна премія, перша присуджена в 1981 р. за чудовий підручник «Основи современной генетики», який і нині залишається одним із кращих на пострадянському просторі. За чільний внесок у розвиток генетики С.М. Гершензон був нагороджений медалями ім. Грегора Менделя Чехословацької академії наук та ім. М.І. Вавилова АН УРСР,

а у 1990 р. удостоєний високого звання Героя Соціалістичної Праці.

З доповідями про наукову діяльність С.М. Гершензона виступили його колеги та учні, зокрема директор Інституту молекулярної біології і генетики НАН України академік НАН України *Г.В. Єльська*, академік НАН України *П.Г. Костюк*, доктор біологічних наук *Т.І. Буживєвська*, член-кореспондент НАН України *С.С. Малюта*. Спогадами про батька поділилася *Злата Сергіївна Гершензон*. Учасники зборів переглянули документальний відеофільм про видатного українського генетика.

Підбиваючи підсумок ювілейної сесії, *Б.Є. Патон* зазначив, що Сергій Михайлович Гершензон був і залишається гордістю нашої Академії та держави. Його творча спадщина є надбанням усього людства і завжди буде взірцем та невичерпним джерелом блискучих ідей і нестандартних рішень. На прикладі його діяльності, традиціях його школи і сьогодні виховуються нові покоління фахівців-біологів, примножується науковий потенціал України.

ЗАСНОВНИК НАУКОВОЇ ШКОЛИ МОЛЕКУЛЯРНОЇ БІОЛОГІЇ ТА ГЕНЕТИКИ

Доповідь академіка НАН України Г.В. Єльської

Ми зустрілися з вами, щоб вшанувати пам'ять видатного вченого, геніального провидця, класика генетики ХХ століття — Сергія Михайловича Гершензона. Людину, яка, крім усіх своїх величезних наукових здобутків, що не менш важливо, заснувала в Україні школу молекулярних генетиків і молекулярних біологів, завдяки зусиллям і цілеспрямованості якої створено Інститут молекулярної біології та генетики. Цим інститутом наша Академія і наша країна має всі підстави пишатися. Впевнена, Сергій Михай-

лович Гершензон також пишався б науковими здобутками своїх учнів і тим місцем, яке інститут посідає у міжнародній спільноті генетиків. Безперечно, так само він пишався би своїми учнями і колегами з Інституту фізіології рослин та генетики, де працював останніми роками.

Наприкінці життєвого шляху, в 92 роки, звертаючись до своїх доньок, Сергій Михайлович написав: «Я прожив довге і щасливе життя». Так могла висловитися тільки дуже мужня та самодостатня людина, бо життя